

vészet ismert remekein túl eddig alig ismert rejtett kincseinkre is felhívják a figyelmet (például a Szent Erzsébetet ábrázoló freskó az őfehértói templomban, vagy a gyöngyöspatai templom életfa-oltárképe). A fogalmak friss, rövid, elfogulatlan és tömör magyarázatát kapjuk, bármiféle (akár jogosnak vélt) elmarasztalás, negatív értékelés nélkül (lásd például az *Állami Egyházügyi Hivatal* vagy a *békemozgalom* címszavakat). Mindez persze nem jelenti azt, hogy a katolikus tanítás ne jelenne meg világosan, vagy hogy a modernitás jegében a maradandó érték elsikkadna. Erre a lexikonra fokozottan érvényesek Sík Sándornak még 1923-ban elhangzott szavai, hiszen olyan világnézetet mutat be, *„amely nem ismer (...) megalkuvást, szűkkeblültséget, nem fél tudománytól (...), élettől, modern problémáktól (...), nem botránkozik (...) hanem (...) mindenestül benne él a mai életben (...), de Isten szemén át néz mindent.”*

SZENDE ÁKOS

KOLLÁZSOK KOLÁR-MÓDRÁ JIRÍ KOLÁR KOLLÁZSAI A LUDWIG MÚZEUMBAN

Jirí Kolár cseh költő és képzőművész kollázs-kollázsát a Budapesti Őszi Fesztivál keretében nyitották meg a budapesti Ludwig Múzeumban (Kortárs Művészeti Múzeumban). Az idén nyolcvannégy éves, Franciaországban élő művész a hatvanas-hetvenes években csiszolta ki azokat a kollázstechnikákat, melyeknek sok ékes köve ott csillog most a Ludwig Múzeum falain. Láthatunk például rollázsokat, azaz közismert festmények, szobrok fényképeinek keskeny csíkokra szabdaltnak, függőlegesen és vízszintesen elnyújtott változatait. Ezzel a technikával az alkotó megtöri hagyományos látás-érzékelésünket. Olyan hatást keltenek az így készült képek, mintha gyorsan pergő filmkockák futnának előttünk, vagy mintha egy széttöredezett, homályos szemüveget adott volna ránk Kolár. Nemcsak azért érdemes elsétálni a Ludwig Múzeumba, hogy még azt is megtudjuk: mi az az interkollázs, vagy magrittázs, hanem azért a többletért, amit kevés technikákkal és anyagokkal kísérletező művész tud „belekollázsolni” az alkotásaiba; ez pedig a szellemes humor és az esztétikum egyszerre történő megjelenítése. Nincs olyan „Kolár-kollázs”, melyben ne csilanna fel az igazi cseh humor, vagy amely a

magá komolyságával ne érintene meg bennünket. Így válik Van Gogh, Tiziano, vagy Manet festményeinek reprodukcióiból új, teljes értékű Jirí Kolár műalkotás.

VARGA JUDIT

A MAGYAR PIARISTA RENDTARTOMÁNY TÖRTÉNETI NÉVTÁRA

A METEM-Könyvek 21. köteteként megjelent katalógus az örökfogadalmat tett vagy növendékként elhunyt magyar piaristák életpályájának fontosabb adatait (születés, szerzetbe való belépés, fogadalmak, papszentelés, állomáshelyek, rendi beosztások, az esetleges rendből való kilépés, halál) tartalmazza 1666-tól 1997-ig, azaz a kötetben az élő rendtagok is szerepelnek. Az 1666-os kezdő évszám magyarázatra szorul. Ez a privigyeyi iskola illetve rendház alapítási éve, s bár a piaristák magyarországi megtelepedését 1642-től, a podolini alapítás évétől számítjuk, a történelmi Magyarországnak ez a szepességi szeglete 1782-ig Lengyelországnak elzárkosított terület volt, így az akkor nem tartozott a magyar provinciához.

A névtár elsősorban a történetkutatók számára készült, felmutatva a levéltári-történeti kutatási segédlet valamennyi fontos jellemzőjét: az adatok latinul szerepelnek benne, s a függelékben szereplő kiegészítések (Balanyi György történeti áttekintése, a provinciák és rendházak, az előljárók, a püspökké szentelt és az akadémiai tagságot nyert piaristák jegyzéke) és a mutatók (a névtárban különböző nyelveken előforduló fontosabb helynevek felsorolása, a szerzetesi nevek listája, a beöltözési évek illetve a provinciák szerinti mutató valamint a laikus testvérek felsorolása) a tudományos igényű kutatást-feltárást szolgálják. A névtár másodsorban maguknak a piaristáknak szól, nemcsak azért, hogy napi szentmiséiken megemlékezhesenek rendtársaikról haláluk évfordulóján, hanem, hogy e mű is — mint a kopott, mohával benőtt, jól vagy kevésbé ismert nevek a sírköveken — segíthesse a rendi folytonosság, hagyomány és identitás ápolását és megőrzését. A névtár végül a tágabban vett piarista családnak, az öregdiákoknak, a diákoknak és szüleiknek szól, akik számára a tudomány nyelvén és tudományos rövidítések sokaságának felhasználásával összeállított, az idegeneknek száraz